

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

9. DAkkS beteiligt an der Entwicklung des KI-Standards ISO/IEC DIS 42006 / DAkkS Deutsche Akkreditierungsstelle. URL: <https://www.dakks.de/de/aktuelle-meldung/beteiligung-der-dakks-bei-der-entwicklung-des-ki-standards-iso-iec-dis-42006.html>

10. KI in den Netzsektoren / Bundesnetzagentur. URL: <https://www.bundesnetzagentur.de/DE/Fachthemen/Digitalisierung/Technologien/KI/start.html>

Ключові слова: *Європейський Союз, Європейська Комісія, Європейський Парламент, Європейська Рада, штучний інтелект, Акт Штучного Інтелекту, система соціального кредиту, розробники систем штучного інтелекту, система біометричної категоризації, біометричні дані осіб, рівень ризику, Європейський Офіс штучного інтелекту.*

Науковий керівник: *кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Дронов Владислав Юрійович.*

Максимчук Арина Юріївна

здобувачка вищої освіти 4-го курсу бакалавра

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одесская юридическая академія»

ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ЄС

Початок ХХІ століття став складним періодом для Європейського Союзу, що супроводжувався численними суперечливими процесами та явищами. З одного боку, можна відзначити активізацію інтеграційної співпраці в рамках об'єднаної Європи, що виявилось в успішному впровадженні єдиної валюти та завершенні масштабного розширення на схід і частково південь Європи. З іншого боку, ЄС

зіткнувся з новими викликами, пов'язаними як із поглибленням інтеграційних процесів, так і з потенційними перспективами подальшого розширення.

Однією з головних проблем для розширеного ЄС став провал ратифікації Конституційного договору. Проте останнім часом виникла підстава для оптимізму – Європейському Союзу вдалося подолати «конституційну кризу» завдяки підписанню Лісабонського договору [1, с.187]. Його реалізація покликана забезпечити кращу правову та інституційну основу для внутрішньої консолідації ЄС та зміцнення його позицій на міжнародній арені. Таким чином, актуальність цього питання обумовлена появою нового джерела первинного права ЄС, що вносить значні зміни в правовий статус, організацію та функціонування Союзу.

Лісабонський договір був розроблений з метою вирішення низки важливих проблем, які виникли перед Європейським Союзом на рубежі XXI століття. Основними питаннями, що потребували реформування, були демократичність, прозорість, ефективність управління та здатність Союзу реагувати на виклики сучасності. До цих викликів належали розширення кількості країн-членів, труднощі в координації зовнішньої політики, поглиблення економічної інтеграції та забезпечення внутрішньої стабільності.

Однією з центральних проблем було те, що попередня інституційна структура ЄС не повністю відповідала новим реаліям і викликам, які супроводжували розширення Союзу та поглиблення його інтеграції. Крім того, спроба прийняття Конституційного договору зазнала невдачі, що викликало сумніви щодо здатності ЄС до самореформування.

Лісабонський договір, підписаний 13 грудня 2007 року та набравший чинності 1 грудня 2009 року, став ключовим етапом у процесі реформування Європейського Союзу. Цей договір приніс значні зміни у структурі, функціонуванні та компетенціях інституцій ЄС, що сприяло зміцненню демократичності, ефективності та прозорості організації.

До Лісабонського договору Європейська Рада не мала офіційного статусу інституції ЄС. Лісабонський договір змінив це, надавши Раді офіційний інституційний статус та створивши посаду постійного Президента Європейської

Ради, який обирається на 2,5 роки [2, с.10]. Ця зміна посприяла кращій координації стратегічних рішень, надаючи стабільність і чіткість у керівництві ЄС.

Лісабонський договір передбачив скорочення кількості комісарів, щоб Комісія складалася з представників лише двох третин країн-членів, починаючи з 2014 року. Такий крок був націлений на підвищення ефективності роботи Комісії, оскільки менша кількість комісарів дозволяє більш зосереджене прийняття рішень. Проте, через складність у досягненні консенсусу серед держав-членів, це рішення було переглянуто.

Лісабонський договір значно зміцнив роль Європейського Парламенту, зробивши його рівноправним законодавцем разом із Радою ЄС у рамках звичайної законодавчої процедури (колегіслятивної процедури). Парламент також отримав більший контроль над бюджетом ЄС та призначенням Президента Європейської Комісії. Ці реформи сприяли підвищенню демократичної легітимності Союзу, оскільки Парламент є єдиною інституцією, що обирається безпосередньо громадянами ЄС.

Створення посади Високого представника ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки об'єднало функції комісара з зовнішніх відносин і представника Ради з питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Це нововведення дозволило ЄС виступати більш консолідовано на міжнародній арені, координуючи зовнішню політику [3].

Лісабонський договір впровадив нову систему голосування в Раді ЄС на основі «подвійної більшості». Для прийняття рішення необхідна підтримка 55% країн-членів, які представляють не менше 65% населення ЄС. Це зробило процес прийняття рішень у Раді більш гнучким і швидким, що є важливим для забезпечення ефективного функціонування Союзу в умовах розширення кількості країн-членів.

Лісабонський договір посилив принцип субсидіарності, надаючи національним парламентам більше можливостей для контролю за діяльністю ЄС.

Це дозволило країнам-членам ефективніше впливати на законодавчий процес, зокрема, на етапах розробки ініціатив.

Отже, Лісабонський договір суттєво реформував інституції Європейського Союзу, покращивши їхню здатність до реагування на виклики сучасності та збільшивши демократичність і прозорість управління. Внесені зміни сприяли посиленню координації, ефективності прийняття рішень та зміцненню міжнародної позиції ЄС як єдиної політичної та економічної сили.

Лісабонський договір став важливим етапом у реформуванні інституцій ЄС, вирішивши ключові проблеми, що виникли через розширення Союзу та зміну політичних реалій. Договір покращив координацію стратегічних рішень шляхом створення постійної посади Президента Європейської Ради та впровадження нової системи голосування в Раді ЄС. Значне зміцнення ролі Європейського Парламенту сприяло підвищенню демократичної легітимності Союзу.

Внесені реформи також дозволили ЄС виступати більш консолідовано на міжнародній арені завдяки створенню посади Високого представника з питань зовнішньої політики. Лісабонський договір підвищив ефективність управління, надавши можливості для більш оперативного реагування на сучасні виклики та забезпечив правову основу для подальшого розвитку Союзу як єдиної політичної та економічної сили.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Прокопенко Л. Л. Інституційна система ЄС: навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. 2-ге вид., перероб. і доп. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2021. 226 с.

2. Україна на шляху до ЄС: виклики та перспективи : матеріали круглого столу до Дня Європи в Україні (Київ, 9 трав. 2024р.) : / за заг. ред. Л. Г. Комахи, М. С. Орлів, Ю. Г. Рубана. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. 112 с.

3. Treaty establishing a Constitution for Europe // Official Journal of the European Union. Series C. 2004. Vol. 47. № 310. P.34.

Ключові слова: ЄС, інтеграційні процеси, Лісабонський договір, інтеграція, Рада ЄС.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Сурілова Олена Олексіївна.

Мойсеєнко Дар'я Кирилівна та Саргсян Ангеліна Арамівна

здобувачки вищої освіти 4-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЕТАПИ ТА РОЗВИТОК

Інституційний устрій Європейського Союзу пройшов складний шлях розвитку та трансформації, який триває вже понад шести десятиліть. Цей шлях відображає поглиблення європейської інтеграції та розширення сфер співпраці між країнами-членами [1].

Серія визначальних міжнародних документів стала фундаментом інституційної структури Європейського Союзу (далі – ЄС). Основоположним є Паризький договір про утворення Європейської спільноти вугілля і сталі в 1951 році, який заклав основи економічній співпраці у вугільній та сталевій промисловості та об'єднав шість країн у спільному управлінні стратегічними галузями. Не менш важливе місце у початку розвитку займає Римський договір про заснування Європейської економічної спільноти в 1957 році, який розширив співпрацю через формування Європейської економічної спільноти та Євратому, створивши спільний ринок.

Завершальним етапом у процесі формування стала низка документів: Маастрихтський договір 1992 року, основною метою якого було трансформувати європейські спільноти в єдиний союз, запровадити єдине громадянство та

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	456
Максимчук Арина Юріївна	
ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА РЕФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙ ЄС.....	462
Мойсеєнко Дар'я Кирилівна та Саргсян Ангеліна Арамівна	
ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ЕТАПИ ТА РОЗВИТОК.....	466
Плехова Марина Віталіївна	
«БЛАКИТНА КАРТА» ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ ЄС.....	470
Пономарчук Вікторія Ігорівна	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ GDPR НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ ТА В УКРАЇНІ.....	475
Савчук Вікторія Валентинівна	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОТРИМАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПРАВА.....	479
Сідельникова Єлизавета Русланівна	
ІСТОРІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ЄС.....	482
Сорока Тетяна Олександрівна та Суниця Яна Сергіївна	
РОЗВИТОК ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЦИФРОВОГО РИНКУ ЄС.....	487
Степановська Марина Ігорівна	
СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ ЄС В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ.....	491
Суйчимезова Вікторія Олександрівна	
ШЕНГЕНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ.....	495
Тітенко Руслана Русланівна	
СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ДЕРЖАВ-УЧАСНИЦЬ.....	499
Череповська Ксенія Дмитрівна	
ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....	502
Чудімова Анастасія Валеріївна та Радецька Мирослава Валеріївна	